

Sommarmusik som sommjarjobb

Musikskolans sommarorkester kommer att spela för orsbor och turister. 30 ungdomar får arbete med att vara gatumusikanter. John Hörnqvist, Anna Johansson och Malin Jatko var några av de ungdomar som fick arbete i sommarorkestern.

Foto: Lars Sundvall.

Sommar i Gällivare

- *Tjäderspel i Kommunhuset*
- *Vandring till Djävulsklyftan*
- *TV 4 från Gällivare*

Sid 11-12

Framtiden

- 900 jobb i det nya näringslivet
- Landsbygdens folkrörelse
- Sportfiske år 2005

Sid 5-8

En glad kung i Nattavaaraby

Sid 4

I Gällivare trakter...

Omslagets bild luktar sommar. Men också en glädje att få spela upp musik för dig som publik. Musikskolans sommarorkester kommer att glädje många med sin musik. Ove Kallander, musiklektör, för vidare den musikaliska tradition som alltid funnits i våra trakter.

Kommunbladet präglas som brukligt i sitt juninummer av en beskrivning över arrangemang. Det slog mig vid ett besök vid Linasvängen att utan alla dessa frivilliga krafter skulle det vara tyst i sommar. 35 frivilliga satsar sin tid på att ge bra service till 200 cyklister. De gör det gärna för sina föreningar och att få bygden att leva upp. Alla dessa eldsjälur som ställer upp utan en krona i ersättning vill jag utse till årets kommunbor. Du som besöker alla dessa arrangemang i sommar beröm och tacka de bakom kulisserna. De som serverar, fixar priser, ordnar annonser, städar efter arrangemanget är värda en

sommarbukett.

Jag träffade också nyligen en utflyttad Kullebo. Han bodde nere i Dalsland men ville tacka sin hemort med att skänka en textiltavla till skolan. Det var en glädje att se honom berätta för skolelverna om sin konst. Barnen förstod honom när han berättade om freden och de kaféer som funnits i Koskullskulle. Skolan hade gett barnen bygdens rötter och därför blev det en dialog mellan en utflyttare och unga Kullebor.

Framtiden är något som vi alla funderar över. Vi kan känna en rädsla över framtiden men också en stark framtidstro. Kommunbladet vill beskriva framtiden i de kommande numren. Näringsliv, landsbygden och fiske beskrivs i några artiklar. I nästa nummer kommer vi att berätta om framtidens tätort och vad innebär Europa för Gällivare. Jag avslutar spalten givetvis med en hjortronkaka. De blir troligen en bra hjortronsom-

Min bild denna gång är en hyllning till Dag Hammarskjölds fredsgärning. Andreas Labba, som var eldsjelen bakom Kaitum kapellet, hade goda kontakter med Dag Hammarskjöld. Denna skulptur blev Andreas tack till fredsvännen Dag och hans vandringar i fällen.

mar så därför testa receptet: 100 gr margarin, 1 dl strösocker, 3 dl vetemjöl, 2 tsk bakpulver, 2 dl fast hjortonsylt, strösocker, 75 gr margarin, 1,5 dl strösocker, 3 dl havregryn.

Rör margarinet och socker pösigt. Tillsätt ägg, mjöl och bakpulver. Platta degen i form eller stekpanna. Bred över

hjortronsylten. Smält smör och strösocker. Blanda i socker och gryn som strös över sylten. Platta till lite lätt. Gräddas i 175 grader ca 35 min. så den får en ljusbrun kant. Stjälp upp på smörpapper. Vänds när den svalnat.

Lars Israelsson

Gratis bussresor för barn och ungdomar

Nu ökar bussåkandet i tätorten. Gällivare blir en av de första kommunerna som satsar på fritt resande för barn och ungdomar. Åldersvillkoret är från 6 till 19 år. Det blir en försöksperiod till nästa sommar. Dessutom skall alla gratisåkare ha ett speciellt kort som kostar 100 kr. Kortet kan hämtas ut från Swebus kontor i Malmberget.

Ny linjesträckning planeras

Kommunen och Swebus arbetar med att se över linjesträckningen i tätorten. Det kan bli en förändring av hållplatser. Det som är klart nu är att bussen inte kommer att åka förbi Bäckskolan i Malmberget. Denna förändring kommer att gälla från höstens skolstart och motiveras med en bättre trafikmiljö för barnen som går i Bäckskolan.

Bussens Dag

Under hösten kommer Swebus att dra igång en kampanj för ett ökat bussåkande. Det blir bl a bussens dag och ett erbjudande att testa bussen.

Lage Backe vid kommunens tekniska kontor är nöjd över vattnet som forsar ur provledningarna vid Sarkasvaara. Foto: Lars Sundvall

Ja till vattentäkten i Sarkasvaara

Gällivare kommun fick ett positivt besked av vattendomstolen kring vattentäkten i Sarkasvaara.

Deras beslut ger kommunen grönt ljus i alla yrkanden. Vattendomstolen skriver att "vattentäkten uppfyller de villkor som långsiktigt kan ställas från ekologisk, social- och samhälls-ekonomisk synpunkt".

Lage Backe som är projektledare för vattentäkten är givetvis nöjd med beslutet. Han ser gärna att arbetena kan påbörjas under juli eftersom tätortens invånare behöver snarast få njuta av den goda vattenkvaliteten från Sarkasvaara. Vattendomstolens beslut kan överklagas av sakägarna ASSI-Domän och Nord-Grus.

SUCCÉ FÖR ÅTERVINNING

Avfallshanteringen är i ett förändringsskede! Alla inom kommunen blir berörda. Du och jag, affärer, företag och industrier kommer att märka av förändringen. Många är intresserade att dra sitt strå till stacken.

De större industrierna LKAB och Aitik har igångsatt ett källsorteringsprogram för att ansluta sig till kretsloppet. Man sorterar bl a ut trä, metall, papper, däck och miljöfarligt avfall. Andra företag som t ex Swebus genomför en miljörevision. Det innebär att företaget kartlägger vilket avfall som uppstår och hittar lämpliga miljömedvetna flödesvägar för respektive avfallslag. Det innebär också att inköpen styrs med kretsloppsanpassade produkter.

Hushållens miljöfarliga avfall

Insamlingen av miljöfarligt avfall har gått mycket bra! Du och dina vänner har hitintills insamlat:

Spillolja 3880 kg, Oljefilter 38 kg, Aerosoler 7,2 kg, Färgburkar 181 kg, Rengöringsmedel 124 kg, Småkemikalier 22 kg.

Insamlingen har skett via miljöstationerna samt en mobil insamling som gjordes i byarna i slutet av april. Miljöstationerna får stort beröm av miljöteknik, vad gäller renlighet och ordningen inne i dem. Beröm till dig som använder miljöstationerna.

Tommy Nordström från kommunens GVA-avdelning som handhar stationerna skall också ha en stor eloge för sin insats.

Vad hade detta miljöfarliga avfall annars hamnat? Soptippen!

Företagens miljöfarliga avfall

Inom kort kommer företagens miljöfarliga avfall att kunna tas emot för transport och destruktion på ett lätt-sammare sätt. Inlämnandet sker via RECAB där man deklarerar innehållet och samtidigt får en prisuppgift om total destruktionkostnad.

Papper som återvinns

Pappersinsamlingen fungerar också mycket bra. Vi har under 1995 transporterat 53,5 ton papper till återvinning. Detta motsvarar 860 träd eller avverkningsbar skogsmark som mot-

svarar två fotbollsplaner som annars skulle gått till massproduktion.

Pappersinkastet i containern förefaller vara litet, men tanken med storleken är att inget annat än papper skall komma in i containern. Inkastet är 20x60 cm så man bör se till att volymen ej är större än så. Fördela hellre papperet i fler buntar. Det är en fördel om papperet lämnas i lös form. Det papper som är buntat måste vi lösgöra för att kunna pressas ihop.

Glas som återvinns

Insamlingen av glas går också bra. Vi har fått in ca 10 ton glas. Leverans av glas kommer att ske när vi har mer än 30 ton insamlat.

Nya återvinningsgårdar

Vi kan nu säga att återvinningsgårdarna och miljöstationerna är väl utnyttjade samt att du som nyttjar dem håller god ordning och renlighet i och runt stationerna. Fler återvinningsgårdar kommer att byggas upp under sommaren i de så kallade provområdena för kärnhämtning.

Lars Tano

630 ungdomar får sommarjobb

Gällivare kommun satsar 3,2 miljoner i sommar för att ge 630 ungdomar arbete. Gällivare ligger därmed i främsta ledet för att ge ungdomsjobb. Ungdomarna får

Musikskolan erbjuder i sommar arbeten som gatumusikant. John Hörnqvist var en av dem som gjorde succé under förra sommaren med Musikskolans sommarorkester.

pröva på att vara turistsvärdar, städa, måla samt hjälpa till inom barn- och äldreomsorg. Förra årets succé musikskolans orkester fortsätter även denna sommar.

Jim Niva på tekniska kontoret berättar att ungdomsjobben är uppdelade i två grupper PRAO och ferie. PRAO är till för 450 högstadieläverna mellan 13-15 år. Arbetstiden är 6 timmar per dag under 3 veckor. De får 109 kr per dag. 180 ungdomar får feriejobb och deras timlön är 51-56 kr beroende på ålder.

Musikskolans sommarorkester

En av de mest populära sommarjobben är att delta i musikskolans sommarorkester. 100 ungdomar har sökt till de 30 jobb som finns under sommaren. Ove Kallander lärare på Musikskolan berättar att det är hans roligaste arbete att vara ute med spelglada ungdomar. De får själva skapa musikprogrammet och det innebär att olika instrument skall fungera tillsammans. Ett verkligt lagarbete som även ger chans att framträda offentligt.

Sommarorkestern vill helst spela ute men det beror givetvis på väderleken. Om du vill höra orkestern så finns de ofta på utescenen vid Vassaratorget, Svanparken, Kåkstan och hembygdsområdet. Vid dåligt väder spelar orkestern på arbetsplatser men även våra äldre får besök av orkestern.

Kungen invigde Malmens väg

Det blev folkvandring i Malmberget den 1:a april. Kungen skulle inviga Malmens väg och det blev en pampig invigning i Tippstaarenan. "Inka" Gustafsson sjöng Kungssången med kraft. Sameskolans elever fortsatte med samiska sånger. Gunnar Lundgren, kommunfullmäktiges ordförande och LKAB chefen Carl Ameln hyllade pionjärerna som fann Malmbergsmalmen.

Ett historiskt skådespel visade 1700-talets lastning i malmackjorna. Kungen invigde sedan Malmens väg med att föra ut

renarna och malmackjorna. Kungen bytte sedan skepnad med att tillsammans med skoter-

klubbarna köra leden med skoter. Han kom först med skoterkaravanen till Ripats. En nöjd kung berömdede leden och färden fortsatte sedan till Nattavaaraby. Han blev verkligen folkets skoterkung.

Gåvor i Nattavaarabys gamla skola

Vid Venetjokks strand i Nattavaaraby var 500 personer samlade. Svante Oskarsson visade sin motorsågskonst för en imponerad kung. Skoleleverna från byn sjöng en nyskriven sång som hyllade sin bygd.

Men höjdpunkten var nog den tre-rätterslunch som hembygdsföreningen i Nattavaara hade gjort i ordning i den gamla 1800-tals skolan. Dagen till ära invigdes den nyupprustade skolan som nu är hembygdsgård.

En glad och nöjd kung fick en modell av skolan i gåva. Men det var nog innehållet som blev den stora överraskningen. Vi har

nog aldrig sett en gladare kung på bilder. Besöket i gamla skolan avslutade med att byns kvinnor gav stickade strumpor till alla gäster. Kungen fick fem par strumpor till sin familj. Sen for hela kungasällskapet till nya invigningar längs Malmens väg.

Nu skymtar kungen att skolan innehåller något.

Nattavaara gamla skola överlämnades som gåva till kungen. Ordförande Bertil Holmgren höll tal och nyfikenheten steg över innehållet i skolmodellen.

Hjortron, torkat renkött syns i huset. Men vad finns det mera?

En lax och kungen ler med hela sitt ansikte.

Foto: Lars Sundvall

Landsbygdens nya folkrörelse

Under våren har det anordnats två möten med landsbygdsgrupper i kommunen. Vid dessa träffar kom det fram flera idéer om hur landsbygden skall utvecklas. Det har startat en folkrörelse som själv tar tag i framtiden. De vill satsa på ungdomar och ge äldre en trygg miljö.

Kommunbladet har samlat några bygdegruppers tankar om framtiden.

Ungdomarna - landsbygdens framtid

Samarbete mellan byarna ger framtidstro för ungdomarna. De måste stanna kvar i byn men det krävs att de får stöd och ansvar. Satsa på att skapa jobb i byarna. Upplåt tomtmark, hyr ut eller låt ungdomarna köpa hus till rimliga priser.

Ge äldre en trygg miljö

Det viktigast är att äldre inte skall behöva flytta från sin by. Hemtjänsten måste förstå att det behövs mindre enheter. De äldre skall givetvis även vara med på byamöten och ge sina synpunkter.

Vad gör våra politiker?

Vid mötena kom det fram flera synpunkter om politikernas roll på landsbygden. Några ansåg att politikerna skulle ställas åt sidan medan andra såg vikten att påverka dem och använda kommunen som "bollplank".

Men det behövs en politisk vilja att satsa på landsbygden. Under 1995 skall kommunfullmäktige anta lokal utvecklingsplan för landsbygden.

Nilivaara - vägnamn, äldreboende och byablad

Under vintern har Nilivaara startat byutveckling i form av arbete inom en studiecirkel. Den har sedan resulterat i

Törner Axelsson och Bertil Holmgren anser att det är viktigt med en satsning på Råneälven. Raststugan som nyligen byggts ligger vid älven och är öppen för alla

Foto: Lars Sundvall

arbetsgrupper kring fiske, fritid, barn- och äldreomsorg, fjärrvärme. Deras uppgift är att bearbeta olika förslag samt kontakta myndigheter.

Äldregruppen har lämnat förslag till kombinationsboende för äldre och handikappade på Träffpunkten. De anser att en tillbyggnad av några lägenheter skulle ge en bra lösning för de som behöver få tillsyn och omvårdnad i sin närmiljö.

En omröstning har gjorts om vägnamn inom Nilivaara. Några exempel; Kursuvägen, Ylipää, Peltomaavägen, Vanhainenvägen och Nikkus väg. Ett byablad "Bergskvittret" kommer ut till hushållen några gånger per år.

Nattavaaraby - föreningar och Råne älvdal

En byutvecklingsgrupp har startat sin verksamhet för att

vända och påverka utvecklingen. Den viktigaste uppgiften blir att göra Nattavaaraby ännu attraktivare för såväl invånare som besökare. Föreningar i byn är med i utvecklingen av bl a Råne älvdal. Det gäller att samla fakta och agera som påtryckare mot myndigheter och verk.

Utvecklingsgruppen arbetar med några pilotprojekt som kan bli en positiv start för Nattavaaraby. De hoppas att Gällivare kommun ser positivt på byutvecklingen eftersom ett problem är att man ligger efter andra kommuner i dagsläget.

UNDERBAARA NATTAVAARA

Expressen utsåg denna slogan som en av de tio bästa i Sverige. Per-Erik Jönsson från Nattavaaraby är pappa bakom denna slogan.

Årets by

Länsstyrelsen inbjöd alla kommuner att delta i att utse Årets by. Avsikten med utmärkelsen är att lyfta fram, uppmärksamma och premiera det goda exemplet. Kommunstyrelsens arbetsutskott utsåg Ullatti till årets by inom Gällivare kommun med motiveringen: "Ullatti arbetar aktivt med utveckling av byn genom bred upplutning av de i byn verksamma föreningarna. De verksamma i byn har tidigt insett att en förutsättning för att på sikt kunna bibehålla verksamhet är att samordning och samlokalisering sker. Ett bra exempel är det samarbete som sker mellan skolan och byastugan". Ullatti fick 15.000 i belöning för att de utsågs till Årets by.

Linäsvängen - bra cykelmotion

I mitten av juni anordnades Linäsvägen. Det var fem föreningar i Dokkas, Ullatti, Yrtivaara, Hakkas och Leipojärvi som med sina 35 eldsjälur gav service åt 200 cyklister. Det bjöds på förtäring på sex rastplatser.

Linäsvängen ingår i Gällivareklassikern och är ett bra exempel på bra arrangemang i landsbygden. 1997 firar Linäsvängen 25 år.

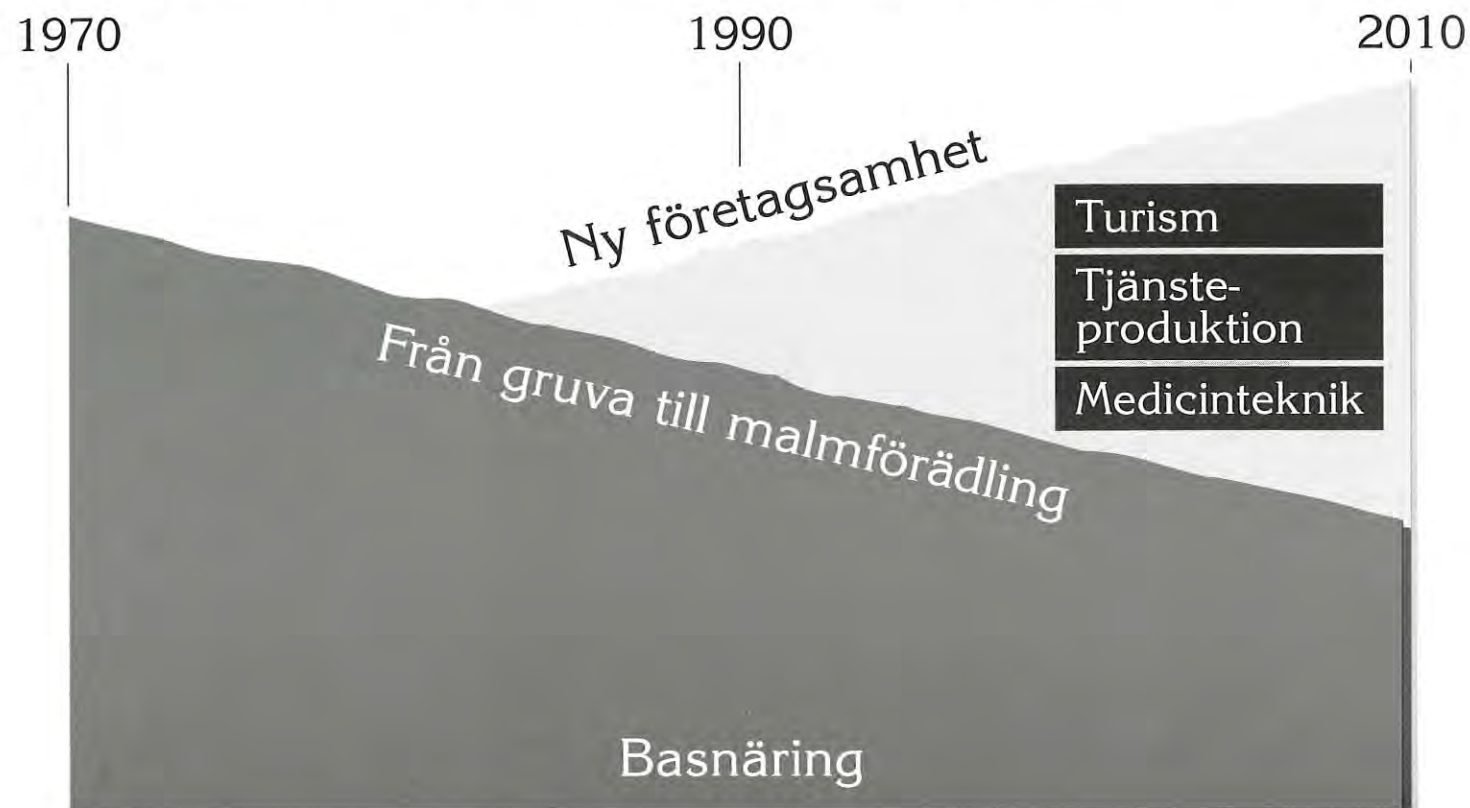
Arrangemang samlar tusentals

Under sommaren anordnas det i våra byar hemvårdardagar, marknader och hembygdsdagar. De samlar ortsborna men framförallt alla de som kommer hem. Men du är givetvis välkommen att besöka Hakkas marknan, Kvarndagen i Vetasjärvi, Ullatti hembygdsdagar, Hemvårdardagar i Nattavaaraby och Nilivaara samt Harrens Dag i Lappeasuando.

I början av 2000-talet -

Har vi fått ett till LKAB!

Den utveckling och förnyelse som sker inom näringslivet pekar på att i början av 2000-talet har det skapats runt 900 nya jobb inom våra nya näringsgrenar.

Vi syftar på nya jobb i företag som arbetar med medicinteknik, IT/tjänsteproduktion och turism. Det är lika med prognosen på antalet anställda i LKAB, MalMBERGET vid samma tidpunkt.

Förr var vi enbenta, nu växer och utvecklas tre nya ben. Då kommer vi att stå stadigt på fyra ben i stället för det ensidiga beroendet av gruvnäringen vi hade i början av 80-talet. De tre nya benen vi åsyftar är medicintekniska och IT-/tjänsteproducerande företag samt turistnäringen.

Ben 1. Högteknologisk malmförädling

Både LKAB och Boliden Mineral/Aitik är idag två starka högteknologiska företag som ser optimistiskt på framtiden.

LKAB har enligt den egna marknadsföringen omvandlats från ett gruvföretag till ett malmförädlingsföretag som inom de närmaste åren förhoppningsvis beslutar om nya stora investeringar och eventuellt ytterligare avsänkning av MalMBERGSGRUVAN.

Vid Aitik arbetar man med att införa IT-teknik ända ner i dagbrottet. Borrmaskiner och truckar kommer via ett satellitnavigeringssystem och datorkommunikation att ytterligare höja kvaliteten på den redan idag mycket konkurrenskraftiga produktionen. Även här tittar man på möjligheterna att förlänga gruvans livslängd med nya fyndigheter.

Utvecklingen inom gruvnäringen kommer även att medföra ett behov i Gällivare av kvalificerad service och underleverantörstjänster.

Ben 2. Medicinteknisk produktion

Idag är Gällivare etablerat i den medicintekniska branschen. Det finns ett välutbyggt nätverk inte bara inom utan även utomlands.

Ett spännande exempel är Med-Bridge, bron mellan forskning och utveckling i Malmö/Lundregionen och medicinteknisk produktion i Gällivare. Projektet är också kopplat till vårt lokala Sjukhus och all den kunskap som finns där. Nu breddas nätverket även till Universitetet och Universitetssjukhuset i Umeå.

Redan nu arbetar ett hundratal personer vid ett tiotal medicintekniska företag som är etablerade i Gällivare. Flera av dessa planerar för en expansion. Bland annat planerar Engström Medical och EGO Produktion att fördubbla verksamheten i Gällivare.

Dessutom finns ett antal nya projekt och företagsetableringar runt hörnet. Redan till hösten räknar vi med att sjösätta ett par nya företag.

I början av 2000-talet kommer Gällivare att ha fyra stadiga och utvecklingsbara ben att stå på. Gruvnäring, medicinteknik, IT/tjänsteproduktion och turism har goda förutsättningar att vid den tidpunkten sysselsätta närmare 2000 personer i Gällivare.

Ben 3. IT/Tjänsteproduktion

Gällivare är en knutpunkt när det gäller tele- och datakommunikation. Fem kraftfulla digitala förbindelser löper in och ut från orten. Detta är en grundläggande teknisk förutsättning för utveckling av företagsamhet inom området.

En förutsättning som också gett ny företagsamhet. CreditCard Sentinel AB, (fd. DataCard), Transwedes bokningscentral, Samres AB, Tele 24 och Tele-Respons m. fl. sysselsätter redan idag runt 200 människor i Gällivare.

En annan och viktig förutsättning för denna bransch är dock tillgången på välutbildad och duktig personal. Detta har varit ett tungt vägande skäl till att vi fått dessa etableringar till orten.

Även här finns nya intressanta projekt som förhoppningsvis i en nära framtid skall skapa nya jobb.

Ben 4. Turismen "Vår nya basnäring"

Europas sista vildmark med midnattsol, polarnatt och norrsken är unika förutsättningar till en utveckling och expansion av den snabbast växande branschen i världen - turistbranschen.

Intresset för regionen ökar i takt med att allt fler ledsnar på liftköer och trängsel. Ett tydligt bevis för detta är japanerna som besöker vår motor i turistnäringen - Dundret. 5000 japanska gästnätter denna säsong. De förvånas över att de slipper stå i kö för att åka nedför backarna!

Det finns de som säger att turismen, som idag sysselsätter runt 250 personer i Gällivare, har goda förutsättningar att

utvecklas till att bli vår nya basnäring. Lyckas vi bara skapa och marknadsföra fler säljbara produkter och ännu bättre kommunikationer är förutsättningarna för en utveckling av turistnäringen mycket goda.

På fyra stadiga ben mot framtiden på toppen av Europa

Sammantaget måste vi säga att vi är väl rustade inför framtiden. En ort som står på fyra stadiga ben. Fyra ben som alla är laddade med stor utvecklingspotential.

Den målmedvetna satsningen har även resulterat i andra exportinriktade företagsetableringar. Två spännande exempel är Aimpoint och GPV.

Både LKAB och Aitik är idag två ledande och mycket konkurrenskraftiga företag som man inte kan låta bli att imponeras av.

Våra tre nya ben klassas alla av experter som de mest expansiva branscherna i världen.

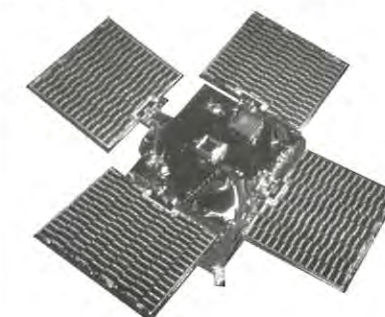
Med andra ord. Vi tycks ha valt rätt väg. Nu gäller det att kraftsamla och skapa både ekonomiska som mänskliga resurser för att jobba vidare. Nu finns chansen, men vi måste själva ta den!

Geografiskt befinner vi oss på Europas topp. Nu siktar även näringslivet in sig mot; Top of Europe!
Roland Carlsson, Expandum AB

Satelliten Astrid drivs med Gällivare- energi

Den svenska satelliten Astrid drivs med solceller från GPV-Gällivare PhotoVoltaic. GPV har levererat och testat själva cellerna som därefter monterats på satelliten.

Tyvärr har en del av de vetenskapliga instrumenten slutat fungera efter fem veckor i rymden. Nu försöker man hitta nya användningsområden för de delar som fortfarande fungerar på satelliten. Bland annat har militären visat intresse.

Utvecklings- stipendium till Loto-pulkan

Lorenz Landström kommer att representera Gällivare när Stiftelsen Skapamässans utvecklingsstipendiat 1995 skall utses.

Loto-pulkan är en produkt som väl uppfyller de krav som ställs för att erhålla stipendiet. Lorenz har själv arbetat fram produkten hela vägen, från ide och konstruktion till tillverkning och kommersialisering. Loto-pulkan innehåller flera tekniska finesser och erbjuder förutom pulkfunktionen även möjligheter till användning som överlevnadsskydd och flythjälpmedel. Nu väntar först regionfinal och förhoppningsvis därefter den Nationella finalen och den stora prischecken på 200.000:-

Fiskevisioner år 2005

Det underbara med vår natur är dess ständiga pånyttfödelse. Men mänskligt överutnyttjande, misskötsel och brist på tålmod leder alltför ofta till en sönderslagning av den väv av finstämda band som människan slutligen

Vi börjar med en förhoppning, en vision om hur det kan bli; År 2005 har Östersjöländerna kommit överens om att enbart fiska på det älvegna laxmateriale och risken för överfiskning är över. Flottlederna är restaurerade och livsmiljön för fisk och näringsdjur den rätta. Längs hela Kalix- och Råneälvdalar med biflöden talas om "tänk att vi lyckades" med att återskapa fisket som det var på 1960-talet. I sjöar ser man likvärdigt resultat.

En ny turistnäring

Kring fisket har utvecklats en småskalig turistnäring, en viktig biinkomst för älvdalens befolkning.

Fisketuristen, en person vilken tillfälligt lämnar sin hemort i minst 24 timmar och i samband med förflyttningen gör minst en övernattningsut- anför hemmet. Han kommer, fiskar ger sig av och återkommer i mån av fiskelycka. Tack vare turistfisket har jobb skapats.

Det totala samhällsekonomiska utbytet för lax är 2000 kr/kg har en norsk utredning visats. Ett värde

som i fallande skala även skall inräknas i utfallet av ett svenskt turistfiske på lax, öring, röding, harr, gädda och abborre på 2000-talet.

Naturens spelregler

Förnuftet har fått råda, varje fiskarts minimimått respekteras. Det finns ingen som fiskar efter fisk i yngelstadiet eller berömmar sig av storfångster i fiskarnas barnkam- mare. Fisket bedrivs efter biologiska grundförutsättningar i enlighet med naturens spelregler.

Sportfisket har ökat i Gällivare kommun, som blivit ett attraktivt sportfiskeområde för

står och faller med. För Gällivare kommun handlar en av framtidens utmaningar om den resurs som våra sjöar och vattendrag egentligen skall vara. Tommy Nilsson, fiskekonsulent, ger sina fiskevisioner i denna spalt.

människor. Formeln för denna vision grundar sig på följande samband:

- Uthålligt fiske ⇔ god fiskevård ⇔ fina fiskeresurser ⇔ rik fritid ⇔ ökad turism ⇔ ökade intäkter ⇔ ökad sysselsättning ⇔ mer levande landsbygd ⇔ uthålligt fiske.

Men ännu är inte målet nått. Moder natur arbetar metodiskt och enligt en annan tidsskala och tempo än vad ett mänskligt sinne i många fall är beredd acceptera. Biologiskt arbete tar tid.

Idag 1995 läggs grunden för hur vi skall ha det på 2000-talet. Skall vi låta vattendrag och sjöar utarmas på grund av bristande intresse, kunskap och därmed bli till ingen nytta för någon? Vi har mera kunskap än tidigare. Kunskap som vi fått genom forskning, aktivt och engagerat fiskevårdsarbete hos fiskevattenägare/arendatorer i hela kommunen.

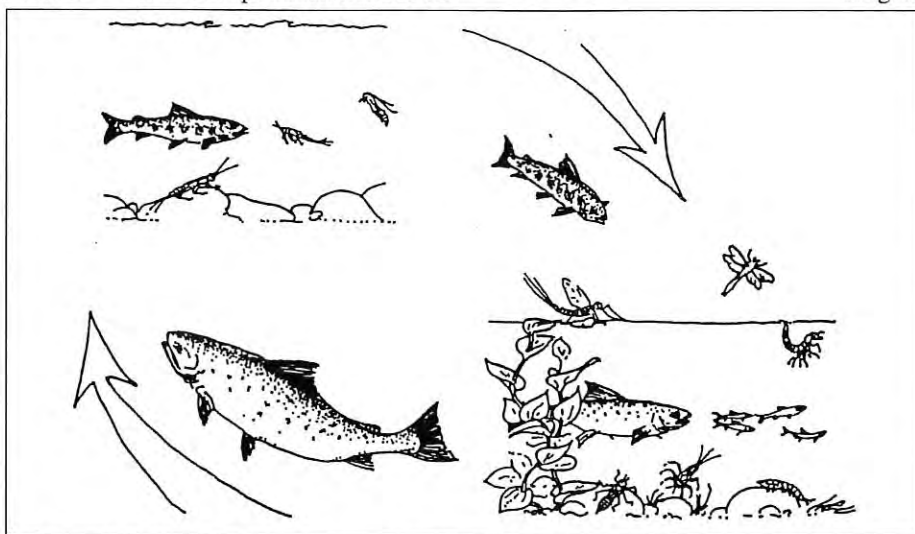
Gemensamt ansvar

Ett arbete tillsammans med naturen, en ynnest, som fortsätter och där vi alla kan delta. I detta arbete finns en glädje, men också ett allvar, en sanning som alltför lätt förbises.

Det är vi alla tillsammans som har ett gemensamt ansvar att bidra till visionens verklighet.

En Creeindianhövding sa i slutet av 1800-talet följande:

När det sista trädet är fällt, den sista floden förgiftad och den sista fisken fångad, först då kommer människan att upptäcka att hon inte kan äta pengar.

Schematisk bild över öringens vandring mellan rinnande vatten och sjö. Örings- ynglet kläcks på försommaren i t ex en bäck, lever i bäcken under 2-3 år för att sedan vandra ned- eller uppströms till en sjö. I sjön tillväxer öringen under 1-3 år för att sedan återvända till bäcken den föddes i för att leka.

Brickmärkning av fisk

I undersökningssyfte har ett antal öringungar märkts med en grön plastbricka i Vettasjoki-systemet. Om du fångar någon av dessa så försök att komma ihåg de tre första siffrorna,

innan du släpper tillbaka fisken. Kontakta Kjell Nilsson, tfn: 0975-21118 och meddela honom detta. I Tjautjas - Akkajärvi - Akkajoki

områdena förekommer också märkta öringar. Förfar med dessa enligt instruktioner på plastmärket. En belöning utgår till de personer som meddelar fångst av dessa.

Var finns konstverken ?

Gällivare kommun har flera konstverken som är väl värda ett besök. De speglar kommunens historia, natur och näringar. Men var finns våra offentliga konstverk? Kommunbladet inbjuder

till en annorlunda tävling som innebär att du skall skriva ner var konstverket finns? Kjell E Lundberg har fotograferat detaljer av konstverken.

1. Renen av Svante Oskarsson.

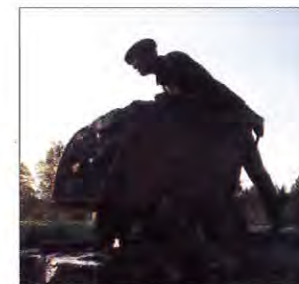
2. PLS av Bertil Sundstedt.

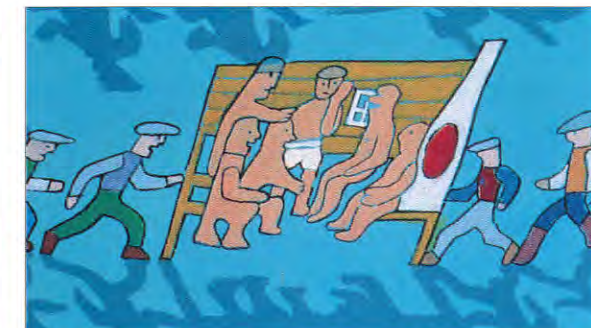
3. Tre seitar av Berto Marklund.

4. Same av Allan Wahlberg.

5. Gruvarbetare skjuter hund av Roland Larsson.

6. Malmbergets historia av Erling Johansson

7. Tjäderspel av Berry Kurkkio.

Tävling "Var finns konstverken"?

Bild nr 1: .....

Bild nr 2: .....

Bild nr 3: .....

Bild nr 4: .....

Bild nr 5: .....

Bild nr 6: .....

Bild nr 7: .....

Insänd talongen till Gällivare kommunblad Lars Israelsson 982 81 Gällivare senast 1 september 1995. Vinnaren för en Friska Gällivare kasse med hjortron, souvenirer och böcker.

Vilka var personerna på bilderna ?

Kommunbladet startade i marsnumret en tävling över vilka personer som fanns på bilderna under 25 år med Kommunbladet. Tävligen har väckt en hel del diskussioner vilket även var syftet. Ta fram förra numret och pricka in namnen:

- Bild 1 : Margareta Jungfall, Mona Andersson, Majvor Forsberg.
 Bild 2 : Ingela Ershammar och Sven Larsgren
 Bild 3 : Adolf Henriksson, Artur Jönsson, Barry Gustafsson, Börje Schär, Lars Bertil Höök
 Bild 4 : Ann-Christin Pettersson, Berit Haapaniemi, Kerstin Thörn, Siv Karlsson, Barbro Schefström
 Bild 5 : Björn Persson, Tommy Nyström Bild 6 : Miljana Oskarsson, Edit Jansson
 Bild 7 : GunBritt, Elisabeth, Ann-Christin och Gunnar Lundgren
 Bild 8 : Martin Sandin Bild 9 : Lena Berggren
 Conny Hansson och Karin Lundström hade prickat in alla personer rätt med undantag av bild 1.

Ungdomsrådet har ordet...

Ungdomsrådet i Gällivare utsågs som ett av 14 ungdomsråd i hela Sverige, med uppgift att ta fram en idéskrift om vad ett ungdomsråd är.

Uppdragsgivare Ungdomsstyrelsen

Ungdomsrådet i Gällivare ingick i en arbetsgrupp för att ta fram en ungdomsrådsutbildning i de tre nordligaste länen.

Uppdragsgivare Länsstyrelsen

Detta är ett axplock från var Gällivares ungdomar har varit representerade, och på så sätt marknadsfört Gällivare som en kommun som satsar på framtiden.

Vi hoppas att Gällivare kommun fortsätter att tänka långsiktigt och satsa på Ungdomarna.

Gällivare kommun är känt för gällivarehänget, gropen och deras

Friska Ungdomssatsningar

Konsumenttrutan

Aktiv konsumentpolitik

Regeringen har i april månad presenterat sin konsumentpolitiska proposition under rubrik "Aktiv konsumentpolitik".

Propositionen anger de mål och riktlinjer som skall gälla för konsumentpolitiken framöver.

De 4 målen för konsumentpolitiken skall enligt regerings förslag vara:

1. - att hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt,
2. - att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden,
3. - att konsumenternas hälsa och säkerhet skyddas,
4. - att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling.

Alltså som tidigare skall konsumenterna kunna utnyttja, pengar, tid och andra resurser effektivt. De ska också ha en "stark ställning på marknaden".

Den ekonomiska utvecklingen, EU-medlemskapet och avregleringarna,

informationsteknologin och den ökade insikten om att konsumtion förstör miljön har inneburit att konsumentpolitiska insatser måste ökas.

Konsumentinflytande och konsumentengagemang

De frivilliga organisationerna är ett viktigt komplement till den statliga och kommunal verksamheten, enligt regeringen

Ungdomar och konsumtion

Ungdomars utsatthet som nya och ovana konsumenter bör särskilt uppmärksammas.

Projekt för ungdomar kommer att lyftas fram särskilt vid fördelning av pengar ur Allmänna Arvsfonden

Den lokala verksamheten

Den lokala förankringen av konsumentverksamheten är grundläggande för att konsumentpolitiken skall bli framgångsrik. De riktlinjer som statsmaketerna har fastställt för den lokala konsumentverksamheten bör ligga fast.

I EU-samarbetet arbetar regeringen för ökat konsumentinflytande. Strategi skall arbetas fram för det svenska EU-arbetet på konsumentområdet. Nordiskt samarbete nämns vara viktigt.

Konsumenterna och miljön

Enligt regeringen bör en åtgärdsinriktad handlingsplan utarbetas.

Regler, system och kunskap som leder fram till en konsumtion och som gör att miljön förstörs mindre, måste alltså fram.

Brukarkrav vid avreglering m.m.

Avregleringar och ökad konkurrens inom den offentliga sektorn kan komma att ställa större krav på offentliga insatser. Därför föreslås att konsumentmyndigheten bevakar kommunala och andra offentliga tjänster.

Forskning

Forskning i detta är ett viktigt medel för framtiden.

Civilministern har kommenterat propositionen med att det är viktigt att det förs en aktiv konsumentpolitik som når ut och förbättrar situationen för den enskilda konsumenten och att betydelsen av den kommunala konsumentverksamheten inte nog kan understrykas.

Glad Sommar!

Berit Haapaniemi
Konsumentvägledaren

Ungdomsrådet i Gällivare höll i en mycket uppskattad föreläsning på rikskonferensen för Sveriges ungdomsmottagningar.

Uppdragsgivare Fören. För Sveriges Ungdomsmottagningar

Ungdomsrådet i Gällivare finns representerad i en grupp bestående av 15 st ungdomar från hela Sverige, med uppgift att diskutera frågan: När är man ungdom?

Uppdragsgivare Civildepartementet

Tjäderspel och Vahtjir visas i Kommunhuset

Gällivare blir en av de framförallt se Tjäderspel. första kommunerna i landet som har sommarvisningar i sitt kommunhus för ortsbor och turister.

Måndag den 3 juli kl 11.00 blir det premiär med gratis visning av Berry Kurrkios fantastiska konstverk "Tjäderspel". Besökarna får höra historien bakom konstverket

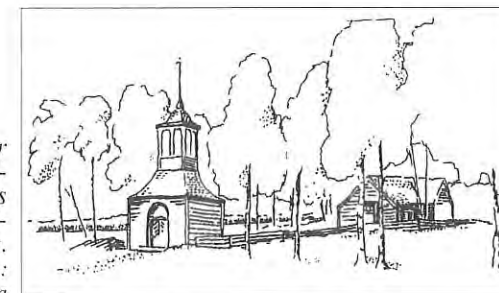
Sen fortsätter vandringen i kommunhuset med att besökarna får känna atmosfären i kommunstyrelserummet med de tre kommunalråden som är målade av Erling Johansson. Visningen avslutas med att bildspelet "Vahtjir" visas. Bildspelet visar Gällivares 250-åriga historia.

Visningarna är varje vardag under juli kl 11.00.

Upptäck Gällivare-Malmberget

5000 personer gick förra sommaren en vandring efter kulturstigarna i Gällivare-Malmberget. Vandringen innehåller även en frågetävling om sevärdheterna som finns längs stigen.

Du kan hämta på turistbyrån en folder som beskriver kulturstigarna. Foldern finns på svenska, engelska och tyska.

Lappkyrkan är en av de sevärdheter som finns längs kulturstigen i Gällivare.
Teckning: Veijo Vattovaara

Mannen från provinsen

Om Darwin och om sommaren

"Om arternas uppkomst" har jag inte läst. Däremot hade jag Knut Almgren som biologilärare på gymnasiet. Han talade bland annat om ekologisk succession och om det naturliga urvalet. Jag kan ha missförstått honom och jag var inte någon stjärnelev, men som jag förstod det handlade Darwins idéer om att endast de välanpassade överlever. Låt säga att vi skickar ett gäng apor till Nordpolen. Endast de med lite längre päls överlever och parar sig därefter med varandra, varefter deras avkomma får lite tjockare päls och lite dragigare livsbetingelser osv.

Nu påstår jag att Darwin hade fel! Det är inte överlevandet som gallrar, det är den faktiska påverkan på individen som förändrar anlagen. Alltså, den där frusna apan lider så mycket att anlagen reagerar och fixar till det hela - mina ungar skall då inte behöva frysa så innihelvet och vips programmeras man om!

Nu är säkert Knut Almgren mycket besviken på mig, var han är. Men jag ska förtydliga mig. Jag skall börja med sköljtanten Maj. Jag fick alltså

skölja tänderna med fluor när jag gick i skolan. Jag borstade tänderna enligt konstens alla regler, övervakad av min ömma moder. Jag gick regelbundet till den ungerske tandläkaren, som trots att han såg ut som en fartygsmekaniker, var mycket skicklig. Och sist men inte minst! Jag åt karameller endast på lördag under relativt reglerade former. Jag har hela mitt liv haft många hål i tänderna.

Dagens barn vräker i sig godis oavbrutet, har ingen fluorsköljning, vältrar sig i kolhydrater av alla de slag. De har inga hål i tänderna. Jag påstår nu att barn idag har bättre tänder än vad vi hade och det beror på att de är genetiskt tåligare mot raffinerat socker än vad vi är. Och det i sin tur beror på att vi och våra föräldrar i stort sett var de första i historien som utsattes för raffinerat socker i större utsträckning. Varpå vi nåttopp miste tänderna innan vi fyllde trettio!

Ingen har dött på grund av trasiga tänder, så överlevnad har det inte handlat om. Nej, tänderna har skrikit till generna, "Hallå grabbar, programmera om! Sockret håller på att fräta ned oss. Se till att den här kroppens avkomma pallar med det här bättre än vad vi gjorde". "Jahapp", säger generna och fixar det hela.

Det var det. Nu har jag hoppat på en väldokumenterad hundraårig sanning. Poängen med att göra det är att

har man fel så är det ingen som ids påpeka det idiotiska i saken, men har man rätt får man så småningom säga den underbara repliken, "Vad var det jag sa!" och då säger man: "Se, han visste han, vad nu är känt av varje man, men kostat så långan långan strid på jorden i långan långan tid - och ändå var han bara en pojke från Gällivare (fritt efter Fröding)

Nu är det sommar i alla fall och när jag skriver det här den 19 maj ligger fortfarande snö kvar i stadsparken i Luleå. Att Kirunaborna sedan urminnes tider varit tvungna att ha grönt crépepapper på midsommarsängerna istället för björklöv är en väldokumenterad sanning. Men att vi som bor så pass långt söderut skall få lida på detta vis är oförsvarligt!

Kanske har det spirat en sommar när Du läser det här och kanske lekte barnen vid utomhusbassängen i Malmberget. Kanske står det en kvist av en blommande hägg i glas på katedern på avslutningsdagen, precis som det gjorde i min barndoms skola. Men ligger snön som den gjorde den 11 juni 1982, när jag var praktikant på lantmäteriet i Gällivare och vi var på gränsbestämning i Killingi och gränsrösen snöade över, trösta er då med att det blir i alla fall ljusare när snön kommer.

Svante Lindqvist

Det händer i JUNI, JULI, AUGUSTI

Juni

- 23-24 **Hundutställning**, Sjöparken
23 **Midsommarfirande** Hembygdsområdet
Vandring till Dundrets topp
25 **Musik** "Gösta Wälivaara trio" Hembygdsområdet
26-30 **Ur våra gömmor** Gällivare hembygdsmuseum
26-30 **Samekonst** och hantverk Gällivare hembygdsmuseum
30 **Marknad** på Vassaratorget

Juli

- Tjäderspel och bildspel**,
Vardagar kl 11.00, Kommunhuset
Berättarkväll måndag Kåkstan
Musikkväll torsdag Kåkstan
1 **Rallarswing** i kåkstan
1 **Nautanen** visning med Erling Olofsson
1-3 **Norrlandskonst** från igår till idag Lokstallarna
1-2 **Marknad** på Vassaratorget
1-31 **Ur våra gömmor** Gällivare hembygdsmuseum
1-31 **Samekonst** och hantverk Gällivare hembygdsmuseum
2 **Musik** "Magica de hex" Hembygdsområdet
2-10 **Gällivarehänget**, med Dundret open för hängflygare
3-7 **TV 4** sänder från hembygdsområdet
8 **Klondike** mitt i stan Vassaratorget
8 **Dagbrottsvandring** i Malmberget med Tord Pettersson
9 **Musik** "Giron" Hembygdsområdet
15 **Tingvallskulle** visning med Hilding Ollikainen
15 **Månskumsteater** Vassaratorget
15-16 **Hemvändardagar** i Nattavaaraby
15-16 **Hakkas Marknan**
16 **Musik** "Aorta" Hembygdsområdet
22-23 **5-kortsmästerskap** Kåkstan
22 **Musik** "Rallarna" Vassaratorget
22 **Djävulsklyftan** vandring med Stig Strand
22 **Hemvändardagar** i Nilivaara
23 **Musik** "Molly Mc Guire"
29 **Slätter** i Abborrträsk med Albert Falck
29 **Kvarndag** i Vettasjärvi
30 **Musik** "Harjukvartetten" Hembygdsområdet

Augusti

- 1-13 **Ur våra gömmor** Gällivare hembygdsmuseum
5 **Fordonsparad** på Vassaratorget
6 **Hembygdens dag** på hembygdsområdet
11 **Plupp** reser till fjälls Hembygdsområdet
17 **Surströmningsfest** Vassaratorget

KLIPP UT OCH SPARI!

Bada i Malmbergspoolen

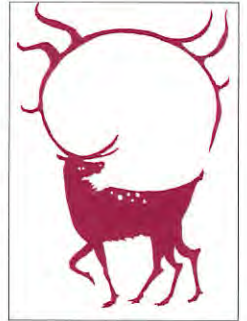
1988 invigdes poolen i Malmberget. Vi får hoppas att du får njuta av ett svalkande bad. Men missa inte att se på skulpturen "Snacket" som faktiskt finns bland soldyrkarna i gräset.

Foto: Åke Seger

Konst i Tuoddarvillan

Tuoddargruppen, ett konstnärskollektiv från Malmberget, har konstutställning i Tuoddarvillan. Öppet vardagar kl 12-16. Under juli och augusti är det kvällsöppet på tisdagar till kl 20.00.

TV 4 sänder från Gällivare

Under fem dagar sänder TV 4 från Gällivare. Programmen direktsänds kl 17.30 från hembygdsområdet. Det blir artister och reportage från Gällivaretrakter.

Gösta
Wälivaara
Trio

Standardlåtar från hela världen, argentinsk tango, finska visor och någon sjömansvals med skådespelaren Gösta Wälivaara kontrabas och röst, Tommy Lakso gitarr och Rune Olofsson saxofoner, flöjt, dragspel.

Varje söndag under sommaren blir det musik på hembygdsområdet. Årets artister är även *Magica De Hex*, *Giron*, *Aorta*, *Molly Mc Guire* samt *Harjukvartetten*. Datum framgår av kalendern.

Djävulsklyftan är ett av de spännande besöksmålen i sommar.

Foto :
Lars Sundvall

Sommarvandringar

Under sommaren genomförs det varje lördag vandringar med vägvisare. Dundrets lilla topp, Nautanen, Dagbrotten i Malmberget, Tingvallskulle, Abborrträsk samt Djävulsklyftan är besöksmålen. Missa inte tillfället att gratis lära dig om vår natur med kunniga vägvisare.

Sportfiskemuseum

Åke Seger är en eldsjäl som har byggt upp ett sportfiskemuseum i Lappeausuando. Han har samlat tusentals drag, spön, flugor, böcker och mycket annat som tillhör en sportfiskare. Ett anorlunda museum som berör alla som älskar att fiske eller att vara ute i naturen.

Ansvaret utgivare : Ralph Forsberg
Redaktör : Lars Israelsson Gällivare kommun
982 81 Gällivare tel 0970-18115
Produktion : MG Tryck AB, juni 1995 Gällivare